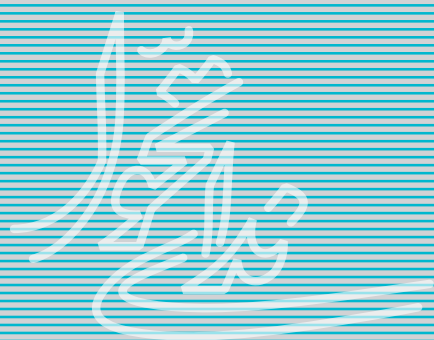




نشست معارفی  
نمایندگان محترم  
حوزه‌ی علمیه قم  
با مسوولان  
سازمان پژوهش  
و برنامه‌ریزی آموزشی  
در خصوص حوزه‌های  
تربیت و یادگیری







نشست معارفه‌ی نمایندگان محترم  
حوزه‌ی علمیه قم با مسوولان  
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی  
در خصوص حوزه‌های تربیت و یادگیری

تهیه و تنظیم: اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل  
طراح گرافیک و صفحه‌آرا: مجتبی زند  
عکس‌ها از: ابوالفضل بهرامی

تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر | ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش |  
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی | کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ |  
تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱ | نامبر: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: [www.oerp.ir](http://www.oerp.ir)





نشست معارفی

نمایندگان محترم

حوزه‌ی علمیه قم

با مسوولان

سازمان پژوهش

و برنامه‌ریزی آموزشی

در خصوص حوزه‌های

تربیت و یادگیری



اولین نشست نمایندگان حوزه علمیه قم با مسوولان سازمان پژوهش و سرپرستان حوزه‌های تربیت و یادگیری در تاریخ ششم مهرماه سال ۹۹، با هدف فراهم کردن زمینه تعامل و همکاری‌های سازنده در راستای ارتقاء سطح کیفی محتوای کتاب‌های درسی برگزار شد. آنچه از نظر می‌گذرد متن کامل این نشست است.

دکتر حسن ملکی معاون وزیر و ریاست سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با تأکید بر این که جلسه حاضر بسیار مهم است، سخنان خود را این گونه آغاز کرد:

تحول بنیادین در تعلیم و تربیت و برنامه‌های درسی، هدف اصلی ما است و بنا داریم این هدف را انشاءالله با یک مدیریت جهادی ادامه بدهیم. قبل از بنده در سازمان پژوهش اقدامات خوبی انجام شده است و ما هم ادامه‌ی همان کارها را با یک فضای قدری

متفاوت در برخی امور دنبال می‌کنیم. اما در بحث تحول نیازمند چند اقدام اساسی هستیم که این اقدامات تمام‌شدنی نیست. یک سری اقدامات امتدادی است، یعنی اقداماتی است که به نظر می‌آید در هر مرحله‌ای باید مسئول وقت کارهایی را صورت بدهد، اما نقطه‌ی پایان جمله و پایان خط نیست؛ مرحله‌ای است که در گذشته انجام شده و اکنون هم ادامه پیدا می‌کند.

## اقدامات و الزامات تحقق تحول در برنامه‌ریزی درسی

وی افزود: یکی از اقدامات برای این که ما به تحقق طرح تحول کمک کنیم، اقدامات نرم‌افزاری بوده و هست. یعنی یک قواعد، مبانی، اصول، توصیفات و تجویزهای گوناگون باید در قالب اسناد شکل می‌گرفت که بنده اسم این را می‌گذارم "اقدامات



نرم‌افزاری". در رأس آن‌ها سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است که این سند سال ۱۳۹۰ مصوب شده است. بحث تحول بنیادین در گذشته هم مطرح شده است منتها شاید کار در یک لایه قدری سطحی‌تر دنبال شده است، در حالی که شأن کار حکم می‌کند با این قضیه عمیق‌تر برخورد شود. براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یک سند برنامه درسی ملی و بعدها الگوی تدوین برنامه‌های درسی تولید شده است.

ملکی ادامه داد: اقدامات نرم‌افزاری مشتمل بر اسناد تحول است و قاعدتاً کسی ادعا نمی‌کند که این اسناد بی‌عیب هستند. اشکالاتی دارند، اما آموزش و پرورش قبل از تولید این اسناد، بی‌شناسنامه بود. شناسنامه اعتقادی و فرهنگی نداشت. بنده در آموزش و پرورش بزرگ شده‌ام و تا حدودی اوضاع از بعد نرم‌افزاری در دستم است. معتقدم که باید تاریخ تولد سند تحول بنیادین را در آموزش و پرورش جشن گرفت. مولود مبارکی متولد شده است. برنامه‌ی درسی ملی و سایر اسناد براساس آن تولید شده است. این‌ها دارای اشکالاتی هم هستند ولی هنوز اجرای کامل نشده‌اند که بگوییم در فلان نقطه ایراد دارند. این هم یک خلایبی بوده که متأسفانه اتفاق افتاده است. حدود ۹ سال از تصویب سند تحول بنیادین می‌گذرد و حضرت آقا به طور مکرر فرموده‌اند چرا



سند تحول عملیاتی نشده است؟ این حرف هنوز حرف نویی است. رئیس سازمان پژوهش با بیان این که اقدام دومی که لازم است انجام شود تا تحول راه خود را با مشکلات کمتری پیماید، اقدامات ساختاری است، افزود: همین امروز که در خدمت شما هستیم ساختار تشکیلاتی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بر روی میز رئیس محترم سازمان امور اداری و استخدامی است که تصویب کنند و به ما ابلاغ شود. به این دلیل برای تغییر ساختار اقدام شد چون احساس شد تشکیلات قبلی دارای اشکالات و نواقصی است. ما سعی کرده‌ایم در ساختار جدید آن نواقص را تا حدود زیادی برطرف کنیم. باز هم شاید به طور کامل موفق نشده باشیم ولی به طور نسبی یک قدم‌هایی برداشته‌ایم. اعتقاد ما بر این است که در ساختار جدید، ظرفیت برای تحول بیشتر شده است.

ملکی بیان کرد: فرض بفرمایید که ما در سازمان پژوهش، برنامه‌های درسی را طراحی می‌کنیم و کتاب‌های درسی بر آن اساس تولید می‌شود، اما مکان و دفتری برای توانمندسازی نیروی انسانی در اینجا نداریم. دفتری که مسئول باشد به محض تغییر برنامه‌های درسی معلم‌های آن درس را آماده کند و برنامه‌ریزی جدید را به موقع شروع نماید. وقتی این سازمان که محصول تولید شده‌ی آن بر سر سفره‌ی هر خانواده‌ای هست جایی برای توانمندی معلم‌هایش نداشته

باشد، این یعنی یک نقص تشکیلاتی و یک خلأ ساختاری. اصلاً تا معلم آماده نشود برنامه‌ی درسی کاری نمی‌تواند بکند. ما در ساختار تشکیلاتی جدیدمان باید اموری از این قبیل را ساماندهی کنیم.

ملکی با اشاره به این که اقدامات سومی که باید انجام بدهیم اقدامات آموزشی است، خاطر نشان کرد: ما به خاطر این که تحول کارآمدتر بشود لازم دیدیم که کارشناسان مربوط به برنامه‌های درسی را آموزش بدهیم. درست است که کارشناسان خودشان انصافاً اهل نظرند اما در همه‌ی ابعاد به طور طبیعی آمادگی نداشته‌اند. فضای تحولی، حال تحول و نگرش، دانش و مهارت‌های تحولی می‌خواهد. بنابراین ما در یک نظام آموزشی تحول‌گرایانه باید با کارشناسان وارد گفت‌وگو می‌شدیم. این مسئله از سال قبل شروع شده و ما اکنون قدری به آن شتاب داده‌ایم و سعی کرده‌ایم یک نظام بهتری به آن بدهیم و الآن هم ادامه دارد.

## چتری به نام فطرت‌گرایی توحیدی

وی ادامه داد: کارشناسانی که می‌خواهند تحول ایجاد کنند باید قاعده‌ی تحول را بلد باشند. این قاعده در فضای فعلی، رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی در برنامه درسی است. یعنی ما و شما سروران



عزیز که از امروز همکاری مان آغاز می‌شود خودمان را زیر یک چتر قرار داده‌ایم که آن چتر نامش "فطرت‌گرایی توحیدی در برنامه درسی" است و این چتر را اسناد تحولی از جمله سند تحول بنیادین و برنامه درسی به دست ما داده است. البته ما اسنادی هم تولید کرده‌ایم و بنده حقیر روی یکی دو کتاب هم کار کرده‌ام. از آنجایی که زمینه‌ی فعالیت علمی بنده از سال‌های پیش همین بوده، اخیراً نظریه "فطرت‌گرایی توحیدی در برنامه درسی" بنده چاپ شده و الآن در انتشارات مدرسه عرضه شده است.

ملکی افزود: چتری که به دست ما است را براساس مبنای

فلسفی و اعتقادی خودمان در دست گرفته‌ایم و معتقد هستیم که اگر برنامه‌های درسی در این مسیر حرکت کند انشاءالله ما به سوی تمدن اسلامی بنیادین حرکت می‌کنیم و دانش‌آموزان را در این مسیر پیش خواهیم برد.

رئیس سازمان پژوهش عنوان کرد: اقدام چهارم، اقدامات ارتباطی است. ما باور داریم که اگر سازمان پژوهش با بعضی مراکز مرتبط نباشد، رو به افول می‌رود و سست می‌شود و نمی‌تواند مأموریت خودش را به درستی انجام بدهد. ما باید با مراکزی ارتباط بگیریم تا به یک نظام باز از جهت ارتباطی تبدیل شویم و بتوانیم از طریق تبادل فکر، اندیشه و تجربه زنده بمانیم. شرط ماندن و بقا ارتباط است. نظام ارتباطی سازمان باید تعریف شود.

دکتر ملکی اظهار داشت: یکی از مراکزی که احساس کردیم با آن ارتباط داشته باشیم ترجیحاً حوزه‌ی علمیه قم و همین‌طور سایر مراکز مشابهی است که در شهر قم وجود دارد. البته این طرز تلقی الآن نیست بلکه طرز تلقی گذشته ما است که الآن به بار نشسته است. بالأخره آن مکان برای ما مکان خاص، منحصربه‌فرد، قابل احترام و مقدسی است. بنده اعتقاد دارم که حیات طیبه سازمانی ما منوط بر برقراری ارتباط درست و نظام‌مند با حوزه محترم علمیه است. در حوزه علمیه، علما، اندیشمندان،

صاحب‌نظران، اسلام‌شناسان و آن‌هایی که در معارف اسلامی کار تحقیقی انجام داده‌اند و آن‌هایی که اخلاق اسلامی در رأس تعلیمات‌شان است، متمرکز هستند و ما هر چقدر با این حوزه ارتباط داشته باشیم؛ برنامه‌های درسی‌مان به تفکر اسلامی و معارف اسلامی نزدیک‌تر می‌شود.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی گفت: برنامه‌های درسی ابعاد مختلفی نظیر بعد علمی، بعد آموزشی و بعد دینی دارند که بنده اعتقاد دارم اتصال برنامه‌های درسی به اعتقادات دینی ما هم‌عرض نسبت برنامه‌های درسی با سایر ابعاد نیست. این شاید قدری مسئولیت شما سروران محترم را سنگین‌تر بکند. برنامه درسی اگر از علم هم سخن می‌گوید آن علم باید علم دینی باشد. اگر از جامعه هم سخن می‌گوید آن جامعه باید زیر چتر تفکر اجتماعی اسلام معنی و مفهوم پیدا کند. الآن وقتش است که ما سنت‌های آموزشی دنیای اسلامی را احیا کنیم و بر سر سفره خودمان بیاوریم.

وی افزود: آیا ما می‌خواهیم فقط روش‌های تدریسی که در مغرب‌زمین ترجمه شده و در کتاب‌ها ارائه شده است را مینا قرار بدهیم؟ اگر فقط آن‌ها مینا باشد چه فرقی بین برنامه‌های درسی جمهوری اسلامی ایران با برنامه‌های درسی مثلاً ژاپن

وجود دارد؟ ما قطعاً از تجربیات دنیا بهره‌مند می‌شویم ولی هنر ما در برنامه‌ریزی درسی هم‌سو با تمدن اسلامی این است که این برنامه‌ها اولاً به معارف دینی ما و ثانیاً به سنت‌های آموزشی که در مراکز علمی اسلامی نهادینه شده‌اند متصل شوند. برای برقراری این اتصال باید یک عده از متخصصان معارف اسلامی در شوراهای ما عضویت داشته باشند و آن‌ها راهنمایی و کمک کنند تا روح دینی بر پیکر برنامه‌های درسی ما دمیده شود. انتظار اصلی ما از شما برادران این است.

دکتر ملکی تأکید کرد: متعهد شده‌ایم که راهنماهای برنامه‌ی درسی ما تا بهمن‌ماه به پایان برسد. منظور از راهنماهای برنامه درسی یعنی نقشه راه تولید بسته‌های تربیت و یادگیری. الان هم نمی‌گوییم کتاب، بلکه می‌گوییم بسته تربیت و یادگیری که یکی از آن‌ها کتاب است. اما اسناد تحولی به ما می‌گوید کتاب درسی برای کشیدن بار تربیت فضای تنگی است. تربیت به فضای فراخ نیاز دارد. کتاب درسی قابل حذف نیست ولی کتاب درسی نباید به تنها ماده آموزشی تبدیل شود و ما تصور کنیم که هر آنچه در کتاب درسی هست یعنی همان تربیت؛ این طور نیست. به همین خاطر ما صحبت از بسته می‌کنیم، بسته‌ای که یکی از عناصر آن کتاب درسی است.

## حضور نمایندگان حوزه در شوراهای سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی در راستای تقویت ستاد همکاری‌های حوزه و دانشگاه

در ادامه نشست حجت الاسلام و المسلمین مهدی رجایی نیا، مدیر دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی حوزه‌های علمیه تأکید کرد: حوزه علمیه یک جایگاه والا برای آموزش و پرورش در برنامه‌های خودش قائل است و تا به حال در قالب ستاد همکاری‌های حوزه و آموزش و پرورش فعالیت‌های بسیار ارزنده‌ای انجام شده است. یک کار خیلی خوب که هم به امضای مقام محترم وزیر آموزش و پرورش و هم مدیر حوزه‌های علمیه رسید این بود که ما یک برنامه ۵ ساله همکاری تعریف کردیم که در قالب آن برنامه این همکاری‌ها در بیش از ۲۰ برنامه مختلف شکل گرفته و گسترش پیدا خواهد کرد. یکی از آن موارد همین بحث حضور نمایندگان حوزه در شوراهای سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی است.

وی افزود: امیدواریم با ارزش و اهمیتی که حوزه‌های علمیه و وزارت محترم آموزش و پرورش برای تعلیم و تربیت نسل جوان ما قائل هستند، انشاءالله به سراغ این برویم که بعد از خودمان نسل پاکی را تحویل آیندگان بدهیم. انشاءالله بتوانیم در این مسیر گام برداریم.

سپس حجت‌الاسلام و المسلمین حمید محمدی، مشاور عالی سازمان پژوهش با مگتنم شمردن حضور دکتر ملکی در سازمان پژوهش و ابراز خرسندی از اهتمام ورزیدن به ایجاد ارتباط بین حوزه علمیه قم با سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی، اظهار داشت: با تصویری که آقای دکتر ملکی از ارتباط سازمان پژوهش و حوزه علمیه دادند، به نظرم حوزه علمیه بعد از این دیگر



نمی‌تواند بهانه بیاورد که نگذاشتند و دعوت نکردند. این جلسه، جلسه‌ی اتمام حجت است، برای این که حوزه هر چه توان دارد و می‌تواند در تمام گروه‌ها کمک کند، عرضه نماید و نقش اساسی



خودش را در جهت‌گیری‌های سازمان، در تولید محتوا یا حداقل در تربیت نسل ایفا کند.

مشاور عالی سازمان پژوهش تأکید کرد: اگر حوزه علمیه بخواهد رسالت‌های ویژه خودش را به صورت اصولی اجرا کند، دو کار بزرگ باید انجام بدهد؛ یک دستش باید در دست سازمان پژوهش باشد و یک دستش هم در دست دانشگاه فرهنگیان. دو بال اصلی پرواز نظام تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش این دو جا هستند که حوزه برای هر دو حرف دارد.

حجت الاسلام حمید محمدی اظهار داشت: حوزه هیچ حرف غیر معقول و هیچ حرفی که خلاف اصول اساسی و علمی برنامه‌ریزی درسی باشد، ندارد. حوزه ضمن این که برای خودش دارای سبک و روش ویژه‌ای است و محتوای غنی و عمیقی را دارد که برگرفته از کتاب، سنت و عقل است، در عین حال در تعامل روشن و پیش‌برنده با تمام دستاوردهای دانش بشری می‌تواند در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی متبلور شود و به رسیدن این سازمان به اهداف بلندش کمک کند.

دکتر محبی معاون برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری سازمان پژوهش نیز گفت: برای ما که متولی تدوین برنامه‌های درسی هستیم امروز روز بزرگی محسوب می‌شود، چرا

که یک همکاری در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی که آرزوی دیرینه ما بود خیلی هدفمند و منسجم در حال شکل‌گیری است. از این بابت از آقای دکتر ملکی، آیت‌الله اعرافی، آقای خادیمان و همه عزیزانی که در این زمینه نقش داشتند؛ تشکر می‌کنم.

وی افزود: بنده به‌عنوان کسی که مدتی هم در حوزه علمیه تلمذ کرده‌ام عرض می‌کنم که اگر ما بتوانیم از آنچه که در حوزه علمیه، خصوصاً آن شیوه‌ی سنتی که سالیان سال در آنجا بوده است، از حیث جدیت در کسب دانش و نگاه به کسب دانش که نگاه فطرت‌گرایی و واقعی الهی است و همچنین از حیث روش‌های مباحثه‌ای و فعال که در حوزه‌ی علمیه وجود دارد و نیز حتی در زمینه ارزشیابی که در حوزه‌های علمیه در حیطه مهم خودارزیابی مطرح می‌شود و منجر به اعتماد به نفس، خوداتکایی و امانت‌داری می‌شود استفاده کنیم، حتماً تجربیات خوبی به دست می‌آوریم. می‌خواهم بگویم که نتایج این همکاری فقط منحصر به محتوا نمی‌شود.

محبی عنوان کرد: شاید بتوان ادعا کرد روزی که حضرت امام رضوان الله تعالی علیه، وحدت حوزه و دانشگاه را مطرح می‌کردند، یکی از اهداف اصلی همین بود که دانشگاه‌های ما از حوزه‌های علمیه ما الگو بگیرند. اما خب در ادامه اتفاقات دیگری افتاد که

باعث شد ما در این زمینه توفیق آنچنانی نداشته باشیم و شاید آسیب‌هایی را هم به دنبال داشت، از جمله تأثیرپذیری حوزه‌ها از دانشگاه در زمینه مدرک و خیلی از مسائل دیگر.

وی ادامه داد: سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تربیت را در ۶ ساحت برای ما تعریف کرده است: ۱) تربیت اخلاقی و اعتقادی ۲) تربیت سیاسی و اجتماعی ۳) تربیتی زیستی و بدنی ۴) تربیت زیبایی‌شناختی ۵) تربیت اقتصادی و حرفه‌ای ۶) علمی و فناوری. این ۶ ساحتی است که دانش‌آموز ما باید در هر کدام از این ۶ ساحت به استاندارد و حد لازم برسد. سند تحول بنیادین این ۶ ساحت را در برنامه درسی ملی در ۱۱ حوزه تربیت و یادگیری مجسم کرده است



تا ساحت‌های مذکور از طریق آن ۱۱ حوزه محقق شود. این ۱۱ حوزه تربیت و یادگیری همان ۱۱ تایی است که هر کدام از عزیزان حاضر نماینده حوزه علمیه در یکی از این ۱۱ حوزه هستند. در واقع پوشش‌دهنده آن ۶ ساحت تربیت هستند. برای اینکه این کار اتفاق بیافتد، پایه و اساس تدوین برنامه‌های درسی در گروه‌های پژوهشی ما شکل می‌گیرد که متناسب با این ۱۱ حوزه شکل گرفته‌اند.

محبی اظهار داشت: ما ۱۱ گروه پژوهش و برنامه‌ریزی درسی به‌علاوه یک گروه پژوهش و برنامه‌ریزی درسی پیش‌دستانی داریم. یک گروه هم برای برنامه‌ریزی و هماهنگی کلی که بحث تلفیق را در بر دارد. این گروه‌های پژوهش و برنامه‌ریزی درسی ما شوراهایی دارند که ۵ گروه متخصصان موضوعی، متخصصان تعلیم و تربیت، ذی‌نفعان اصلی (دانش‌آموزان، معلمان و والدین)، مجریان (معاونت‌های آموزشی و پرورشی و مدارس) و ذیربطان اصلی (سازمان‌ها و نهادهای اصلی و مرتبط) در آن عضو هستند. وی در ادامه بیان کرد: بزرگوارانی که از حوزه علمیه به سازمان پژوهش می‌آیند هم به‌عنوان ذیربطان اصلی و هم به‌عنوان متولیان تعلیم و تربیت اسلامی (متخصصان تعلیم و تربیت) نقش‌آفرینی انجام می‌دهند. ضمن این‌که نقش‌آفرینی که از حوزه علمیه می‌آیند برای ما در زمینه مبانی دینی و فلسفی

هم بسیار پررنگ است و این عزیزان از نظر ارزش‌های دینی و حاکمیتی می‌توانند به ما کمک فراوانی بکنند.

سیدياسر حسینی، از نمایندگان حوزه علمیه قم و معرفی شده برای حوزه فرهنگ و هنر در ادامه گفت: طبیعتاً طرح تحول از سمت یک سازمان آموزشی به یک سازمان تربیتی حرکت می‌کند. اگر محور آموزش باشد خب مسئله اصلی کتاب درسی است، اما اگر مسئله تربیت و فرهنگ باشد، سوال اصلی این است که آیا خود سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی آماده تحول به سمت یک سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی تربیتی و فرهنگی هست؟ من قبول دارم که سازمان آموزش و پرورش برای این که به یک سازمان تربیتی تبدیل شود باید گام زیادی بردارد، اما آقای دکتر ملکی که فرمودند طرح تحول خود سازمان پژوهش را داده‌اند در میان اشاراتشان چندان اشاره‌ای به تغییر بنیادین در این سازمان نداشتند. بنده اگر نقطه تمرکز برنامه‌هایی ناظر بر تحول محیط آموزشی و تربیتی باشد، ابزارهایی می‌خواهم. آیا می‌توانم به این سمت پرواز کنم یا نه؟

دکتر ملکی در پاسخ به سخنان حسینی گفت: پرداختن به مسئله تربیت مانند پرداختن هر امر فرهنگی و تربیتی، ذومراتب است. به عبارتی یک امر تشکیکی است. ما باید ببینیم در شرایط موجود تلاش‌های ممکن ما چه چیزهایی است. ما کار غیرممکن که



نمی‌توانیم تصور کنیم. هر شرایطی هم امکانات خاص خودش را دارد. همین سازمان پژوهش و وزارتخانه آموزش و پرورش به طور طبیعی از جهت عوامل و منابع موثر در مقوله تربیت محدودیت‌هایی دارد، که البته امکاناتی هم دارد. به‌علاوه این‌که ما باید تلاش کنیم که امکان‌آفرینی هم بکنیم. اما آنچه مسلم است این است که در مدیریت‌های اجرایی مقید به قیودی هستیم. ملکی افزود: در پاسخ به فرمایش شما عرض کنم که سازمان پژوهش برای رسیدن به حد کاملاً ایده‌آل و مطلوب آمادگی کامل دارد. این را می‌توانم به شما عرض کنم که سازمان پژوهش امروز نسبت به سازمان پژوهش ۱۰ یا ۱۵ سال قبل آمادگی بیشتری

دارد، چه از نظر نگرش‌ها و طرز تلقی‌ها، خواسته‌ها، نیت‌ها و انگیزه‌ها و چه از جهت توان کارشناسی که الآن در خود سازمان وجود دارد. این کارشناسان امکانات و توانایی ما هستند. ما امید داریم بخش قابل توجهی از انتظارات تربیتی را به کمک همین نیروهایی که الآن وجود دارند و به کمک افرادی که از بیرون دعوت خواهیم کرد، تحقق ببخشیم.

رئیس سازمان پژوهش تأکید کرد: بنده واقع‌بینانه به شما عرض کنم که ما در اینجا انتظار ایده‌آل و قله کار را نداشته باشیم. به سمت قله در حال حرکت هستیم. بنده، معاونین، مدیران کل محترم، کارشناسان گروه و همه در یک موضوع اتفاق نظر داریم و آن هم این است که تلاش کنیم بخش قابل توجهی از دلالت‌های اسناد تحولی را در قالب برنامه‌های درسی تحقق ببخشیم. بنده به شما اطمینان می‌دهم که ما از تلاش دریغ نخواهیم کرد. حالا این که این مسافت را به چه مقدار بپیماییم، الله اعلم. اجازه بدهید این را خود مسیر تعیین بکند.

در ادامه یکی دیگران از نمایندگان حوزه علمیه قم اظهار داشت: نخست ما باید ببینیم که می‌بایست آرمان‌گرا باشیم یا واقع‌گرا؟ طبیعتاً واقع‌گرایانی هستیم که به سمت آرمان‌گرایی حرکت می‌کنیم. مسئله بعدی، وظایف، انتظارات و امکانات است. یعنی دقیقاً باید

وظایف دوستان، انتظارات طرف مقابل و امکانات دو طرف مشخص شود. طبیعتاً اهداف ما باید براساس این سه بخش تنظیم شود. موضوع دیگر این است که ما معتقدیم خروجی گفتار و رفتار افراد تابع افکارشان است و افکارشان هم تابع باورشان است. اگر قرار است اقدام بنیادینی صورت بگیرد آن اقدام بنیادین، تعقل در باور افراد است و به دنبال تعقل در باور، طبیعتاً تعقل در افکار و رفتار هم می‌آید.

وی افزود: ما دو بخش داریم؛ یک بخش شکل و یک بخش محتوا. تقاضای من این است که اگر بخواهیم مصداق این حدیث که "قَلِيلٌ مَدْوَمٌ عَلَيْهِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُولٍ مِنْهُ" باشیم و آهسته و پیوسته حرکت کنیم، باید تدبیر و تدبیر در این همکاری وجود داشته باشد. ما خودمان را دو بخش نمی‌بینیم. دشمن همه ما را در یک جبهه می‌بیند. ایجاد کردن این دوقطبی‌ها به ضرر ما است. یعنی اگر خدایی نکرده اتفاقی بیافتد این شکست برای همه است. بنابراین خواهش ما این است که این دوگانگی و دو بخش بودن را حذف کنید.

استاد حوزه علمیه قم گفت: این انتظار را هم داریم که رابطه تعاملی و تکاملی اتفاق بیافتد. دوستانی که انتخاب شده‌اند، غیر از بنده حقیر، تقریباً عصاره و چکیده‌ای هستند که می‌توانند انتقال دهنده باشند، منتها معمولاً وقتی قرار است افرادی به یک سازمان تزریق



شوند شاید از نظر روانی یک مقدار طول بکشد که افراد قبلی پذیرای افراد جدید باشند. این هم در مورد ورود افراد درون سازمانی صدق می‌کند و هم افراد برون سازمانی. حالا اگر افراد تازه وارد برون سازمانی باشند ممکن است این پروسه یا فرآیند یک مقدار طولانی باشد. من تصور می‌کنم که دشمن این تحول را زودتر از ما آغاز کرده است و ما متأسفانه در حرکت آفندی و پدافندی بسیار دیر عمل کرده‌ایم، اما به هر صورت ناگزیر هستیم که یک جوروی به درمان، ترمیم و التیام زخم‌ها بپردازیم تا انشاءالله یک قدرت تدافعی کامل هم پیدا کنیم.

در ادامه سید محمدحسین نواب، دکترای فلسفه هنر گفت: من می‌خواهم به نادیده گرفتن هنر در نظام آموزشی اشاره کنم. ما در نظام آموزشی فقط به‌عنوان آموزش هنر نیستیم. هنر کارکردهای دینی، اجتماعی و اخلاقی بسیاری دارد و حتی در فلسفه ما، از فارابی گرفته تا خود جناب ملاصدرا، به آن اشاره کرده‌اند و مبانی فلسفی محکمی با این مضمون وجود دارد که هر چقدر انسان هنرمندتر شود، اخلاقی‌تر می‌شود و به فضائل آراسته‌تر می‌شود. متأسفانه فشار و استرس پهلوی، خصوصاً پهلوی دوم، باعث شده که بعد از انقلاب یک بی‌تفاوتی به هنر ایجاد شود. متأسفانه آن‌ها هنر مدرن و هنر غربی را جا انداختند و هنر سنتی و هنر

ایرانی اسلامی را به حاشیه بردند و همین باعث شد که هنر بعد از انقلاب نادیده گرفته شود.

نواب تأکید کرد: اگر واقعاً هنر دیده شود، کارکردهای سیاسی بسیاری دارد. اگر ما یک مقدار درست برنامه‌ریزی می‌کردیم می‌توانستیم بچه‌ها را از همان ابتدا با هنر مانوس کنیم و آن‌ها را اخلاقی‌تر کنیم. به خاطر داشته باشیم که آن چرخه اقتصادی که هنر و صنایع خلاق می‌توانند برای کارآفرینی ایجاد کنند با هیچ‌کدام از صنایع دیگر قابل مقایسه نیستند. متأسفانه در نظام آموزشی ما در این زمینه بی‌توجهی شده است. اگر دنیا این روزها به هنر و صنایع خلاق توجه می‌کند فقط به خاطر انعکاس مسائل هویتی فرهنگی‌اش نیست، بلکه به خاطر این است که مسئله خودش را در کارآفرینی و در فیزیک و ریاضی هم حل کند. در پایان نشست دکتر ملکی خطاب به سید محمدحسین نواب گفت: من از این نگاه جناب عالی و این رویکرد شما واقعاً تقدیر می‌کنم. نگرش خیلی خوبی دارید. من خیلی خوشحال شدم چون ما ارتباط حوزه‌های یازده‌گانه تربیت و یادگیری سازمان پژوهش را کاملاً شبکه‌ای و بین رشته‌ای تلقی می‌کنیم و بنده فکر می‌کنم که گروه ریاضی که با عدد و ارقام سر و کار دارد نیز باید نسبتش را با هنر تعریف کند و هنر نیز نسبتش با همان گروه را باید تعیین

کند. ما این را به‌عنوان یک راهبرد برنامه‌ریزی درسی در فضای جدید تلقی می‌کنیم. راهبرد تلفیقی و بین‌رشته‌ای نگاه کردن. البته تمام این ارتباطات باید زیر یک چتری به نام نگاه توحیدی به عالم هستی پیش برود.

به پایان جلسه رسیدیم لازم می‌دانم بار دیگر از همه‌ی شما استادان محترم که از قم تشریف آوردید تشکر کنم. از مدیران محترم گروه‌های پژوهش و برنامه‌ریزی درسی تقاضا دارم از امروز ارتباط مؤثر با نمایندگان محترم حوزه علمیه برقرار نمایند و مباحث کارشناسی را در جلسات پیگیری کنند.



یادداشت:

A series of horizontal dashed lines for writing notes.





یادداشت:

A series of horizontal dashed lines for writing a note.



یادداشت:

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---





تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر | ساختمان شماره ۴ آموزش و  
پرورش | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی | کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱ | شماره: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: [www.oerp.ir](http://www.oerp.ir)